

نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت

MOP-PDCM-MN-005 (2)

تهیه کننده		تایید کننده		تصویب کننده		نام و نام خانوادگی
حسین آهسته	صفر ابراهیمی	محمد مهدی پوینده	مریم قانع نیا	امید شاکری	صدیقه خزائی	
رئیس سیاستگذاری و برنامه ریزی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	معاون آموزش و توسعه مدیریت	سرپرست اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	مدیرکل آموزش، برنامه ریزی نیروی انسانی و تحول اداری وزارت نفت	معاون وزیر در امور مهندسی، پژوهش و فناوری	معاون وزیر در توسعه مدیریت و سرمایه انسانی	سمت
۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۱۴۰۴/۰۸/۰۳	تاریخ
						امضاء

صفحه ۱۲ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت MOP-PDCM -MN-005 (2)	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
---------------	--	---

فرم مشخصات سند :

عنوان سند: نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت			
شناسه سند: MOP-PDCM- MN-005 (2)			
تاریخ	شماره ویرایش	تعداد صفحات	شرح
۱۴۰۴/۰۸/۰۳	۲	۳۰	

شماره اصلاحیه	تاریخ	شماره بخش / بخش های تغییر یافته	شماره صفحه / صفحات

		محل درج مهر اعتبار
---	---	--------------------

صفحه ۳ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

فهرست

صفحه	عنوان
۴	۱. مقدمه
۴	۲. هدف
۴	۳. دامنه کاربرد
4	۴. تعاریف
۶	۵. مسؤولیت‌ها
۷	۶. سیاست‌های اصلی
۸	۷. فرایند آموزش
۸	۸. مراحل اجرایی
۸	۸-۱ احصای نیاز و طراحی آموزشی
۱۵	۸-۲ برنامه‌های آموزشی مورد نیاز
۱۷	۸-۳ اجرای دوره آموزشی
۱۸	۸-۴ ارزشیابی آموزش
۲۰	۹. پیوست‌ها

صفحه ۳۰ از ۱۴	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

۱. مقدمه

به منظور ارتقای اثربخشی برنامه‌های آموزشی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در چارچوب و الزامات ناظر بر ماده (۱۰) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹ مجلس محترم شورای اسلامی و متعاقب آن تکالیف ناشی از مواد فصل چهارم آیین‌نامه نظام‌های اداری و استخدامی کارکنان صنعت نفت و نظام آموزش و توسعه منابع انسانی صنعت نفت و شیوه‌نامه ساماندهی مدیریت شرایط اضطراری/ بحران به شماره ۹۶۱-۲۰/۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۸، ویرایش جدید نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت به شرح زیر ابلاغ می‌شود.

۲. هدف

- ۱-۱- بسترسازی به منظور ارتقاء شایستگی‌های شاغلین متناسب با شایستگی‌های مورد نیاز مشاغل
- ۲-۱- همسوسازی اولویت‌های آموزش صنعت نفت با اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های کلان سازمانی از جمله سازمان پدافند غیرعامل و مدیریت بحران کشور و سند راهبردی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
- ۳-۱- ایجاد یکپارچگی، تعیین مسؤولیت‌ها و اختیارات بین سطوح مختلف آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
- ۴-۱- بهبود کیفیت و ارتقاء بهره‌وری کارکنان شاغل و دارای نقش در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در راستای تسهیل شناسایی تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها، پیشگیری و آمادگی، عملیات مقابله با شرایط اضطراری/ بحران، بازسازی و بازتوانی در حوزه‌های مختلف پدافند غیرعامل شامل زیستی، تداوم کارکرد، شیمیایی، مردم محور، سایبری و ... از طریق هدفمندسازی آموزش‌ها و استفاده از روش‌ها و رویکردهای نوین
- ۵-۱- مدیریت و نحوه حضور کارکنان در آموزش‌های فرا سازمانی و خارج از کشور

۳. دامنه کاربرد

اجرای مفاد این نظام‌نامه برای وزارت نفت و کلیه شرکت‌های اصلی و فرعی، تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت و پیمانکاران طرف قرارداد آن‌ها و مشاوران الزامی می‌باشد.

تهیه مستندات تکمیلی از جمله رویه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های کاری، در صورتی که مغایرتی با چارچوب و کلیات این نظام‌نامه نداشته باشد با تأیید اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران و اداره کل آموزش، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و تحول اداری بلامانع است.

۴. تعاریف

پدافند غیرعامل: مجموعه اقدامات غیرمسلحانه‌ای که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری و تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقای پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد.

صفحه ۳۰ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

سطح بندی: به اولویت بندی مراکز ثقل در مواجهه با تهدیدات اطلاق می گردد که بر اساس نوع تأثیر ملی، منطقه ای یا محلی و سایر معیارها و شاخص ها در پنج سطح حیاتی، حساس، مهم، قابل حفاظت و یا عادی قرار می گیرند.

مراکز حیاتی: مراکزی که دارای گستره فعالیت ملی هستند و وجود استمرار فعالیت آن ها برای کشور حیاتی است و آسیب یا تصرف آن ها توسط دشمن باعث اختلال کلی در اداره امور کشور می گردد.

مراکز حساس: مراکزی که دارای گستره فعالیت منطقه ای (چند استانی) هستند و وجود استمرار فعالیت آن ها برای مناطقی از کشور ضروری است و آسیب یا تصرف آن ها توسط دشمن باعث اختلال در مناطقی از کشور می گردد.

مراکز مهم: مراکزی که دارای گستره فعالیت محلی هستند و وجود استمرار فعالیت آن ها برای بخشی از کشور دارای اهمیت است و آسیب یا تصرف آن ها توسط دشمن باعث اختلال در بخشی از کشور می گردد.

مخاطره^۱: هرگونه موقعیت یا منبع بالقوه که دارای پتانسیل آسیب، به صورت تخریب، مصدومیت، بیماری، صدمه، مرگ و یا ترکیبی از این ها باشد.

تهدید^۲: عاملی بالقوه است که توانایی تضعیف و آسیب رسانی به ارکان سازمان (کارکنان، تأسیسات و ...) از منظر سیاسی و اقتصادی را داشته و یا به اجرا گذاشته می شود.

عوامل تهدید: عواملی هستند که با توجه به آسیب پذیری ها، موجب وارد آمدن صدمه به کارکنان، دارایی ها، تأسیسات و محیط زیست می گردند.

آسیب پذیری^۳: آسیب پذیری شرایط و مشخصاتی است که باعث می شود یک سازمان در برابر اثرات سوء یک مخاطره تأثیرپذیر شده و آسیب ببیند. این شرایط می تواند فیزیکی، اجتماعی، محیطی و یا مربوط به فرآیندهای مدیریتی و عملکردی باشد.

حادثه^۴: هر رویداد ناخواسته (برنامه ریزی نشده) که منجر به آسیب یا صدمه به کارکنان، دارایی فیزیکی (تجهیزات، تأسیسات)، اعتبار شرکت و محیط زیست گردد.

شرایط اضطراری: وضعیتی است که در پی وقوع مخاطره/ مخاطرات و قریب الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می شود که سازمان بخشی از منابع یا کل منابع خود را برای پاسخ به آن به کار می برد.

بحران: از هم گسیختگی جدی عملکرد یک سازمان/ جامعه که ناشی از وقوع مخاطره/ مخاطرات است که منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی و زیست محیطی می گردد که مواجهه با آن فراتر از توانایی آن سازمان بوده و نیاز به مداخله اجرایی نهادهای درون و برون سازمانی می باشد.

صفحه ۳۰ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

مدیریت بحران: نظام/ فرایند حاکم بر راهبردها، رویکردها، برنامه‌ها و اقداماتی است که با هدف پیش‌بینی، پیشگیری و کاهش مخاطرات و آمادگی و پاسخ کارآمد و بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث/بحران‌ها که به صورت نظام‌مند در سطح سازمان/ جامعه صورت می‌پذیرد.

بازسازی و بازتوانی: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که برای ترمیم و بهبود خدمات و ساختارها، معیشت، توانمندی و شرایط زندگی جوامع متأثر از حوادث و سوانح انجام می‌شود، به نحوی که موجب ارتقای توانایی و ظرفیت آن‌ها در جهت کاهش خطر حوادث آتی شود.

تهدیدات درون‌زا: به خطرات و ریسک‌هایی که منشأ آن‌ها از داخل یک سیستم، سازمان یا جامعه نشات می‌گیرد.

تهدیدات نوین: به خطرات و ریسک‌هایی که به دلیل پیشرفت‌های فناورانه (تکنولوژیکی)، تغییرات ژئوپلیتیک، تحولات اجتماعی و اقتصادی در عصر حاضر به وجود آمده‌اند.

مشاغل کلیدی مرتبط با پدافند غیرعامل و مدیریت بحران: به موقعیت‌های شغلی که اثرگذاری مستقیم و قابل توجهی بر موفقیت، بقا و دستیابی به اهداف استراتژیک یک سازمان در تاب آوری (کسب‌وکار) دارند.

مانور: به اجرا درآوردن برنامه مقابله با شرایط اضطراری/ بحرانی در یک سناریوی معتبر می‌باشد. به عبارتی دیگر مانور تمرینی است که به منظور آمادگی مقابله با شرایط اضطراری/بحران معتبر صورت می‌پذیرد. محل انجام این تمرین بر اساس مطالعات تهدیدات، ریسک و نقاطی که پتانسیل ایجاد شرایط اضطراری/ بحران را دارد انتخاب شده و بر پایه سناریوی از قبل تهیه شده تعیین می‌گردد.

۵. مسؤولیت‌ها

۵.۱. مدیریت توسعه منابع انسانی و مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی، مسؤولیت برنامه‌ریزی و نظارت بر حسن اجرای این سند در سطح شرکت‌ها / امور HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت را بر عهده دارند.

۵.۲. مسؤولیت انجام مکاتبات، طراحی و ایجاد محتوای آموزشی مرتبط با ادارات IT و حراست برعهده مدیریت‌های IT و حراست شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت بوده و اجرا و برگزاری این دوره‌های آموزشی بر عهده ادارات آموزش آن شرکت‌ها می‌باشد.

۵.۳. مسؤولیت ابلاغ راهبردها و سیاست‌های کلان در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بر عهده اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران می‌باشد.

۵.۴. بازنگری نظام حسب درخواست مدیرکل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران یا مدیرکل آموزش، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و تحول اداری و با انجام هماهنگی فی‌مابین قابل انجام می‌باشد.

صفحه ۳۰ از ۱۷	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

۵.۵. ابلاغ اصلاحات و بازنگری‌های صورت پذیرفته در این نظام به صورت مشترک توسط معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و معاون امور مهندسی، پژوهش و فناوری صورت می‌پذیرد.

۵.۶. مسئولیت تهیه و ارسال گزارش (فصلی/ سالانه) آموزش‌های برنامه‌ریزی و اجرا شده در سطح شرکت‌های اصلی/فرعی تابعه/مستقل به اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت به عهده ادارات آموزش آن شرکت‌ها با همکاری مدیریت/ امور HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی/ فرعی و تابعه می‌باشد.

۵.۷. مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزشی منتج از این نظام‌نامه بر عهده ادارات آموزش شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد. آموزش نیروهای پیمانکاری با توجه به ضوابط و دستورالعمل اجرای الزامات و رویه‌های مدیریت HSE صنعت نفت به شماره ۲۰۷۵۳۰-۲۰/۲ مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۰ در چارچوب زیر صورت می‌پذیرد:

- امور HSE و پدافند غیرعامل هر یک از شرکت‌های اصلی/فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت موظفند نیازهای آموزشی هر یک از شرکت‌های پیمانکار را به اداره آموزش شرکت و امور قراردادهای اعلام نمایند تا در متن تعهدات قراردادی پیمانکار درج شود. (با توجه به شیوه‌نامه اجرای الزامات و رویه‌های مدیریت HSE در قراردادهای صنعت نفت، منطبق با مفاد ۲۸-۱-۵ و ۵-۱ و ماده (۳) این شیوه‌نامه، آموزش‌های عمومی با هزینه شرکت تابعه/ کارفرما و آموزش‌های تخصصی با هزینه پیمانکار می‌باشد.)

۶. سیاست‌های اصلی

- افزایش سطح آگاهی عمومی و تخصصی نیروی انسانی شاغل در صنعت نفت در حیطه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در تمامی سطوح سازمانی و اشاعه فرهنگ پدافند غیرعامل و مدیریت بحران باهدف شناسایی تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها، پیشگیری و آمادگی، عملیات مقابله با شرایط اضطراری/بحران، بازسازی و بازتوانی، وحدت فرماندهی و مدیریت هوشمند مخاطرات ناشی از تهدیدات طبیعی/انسان ساخت در حوزه‌های زیستی، تداوم کارکرد، شیمیایی، مردم محور، سایبری.

- تعیین حیطه وظایف و نحوه تعامل مؤثر و بهینه اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت و آموزش شرکت‌های اصلی، فرعی و تابعه در خصوص نحوه اجرای فرآیند آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران.

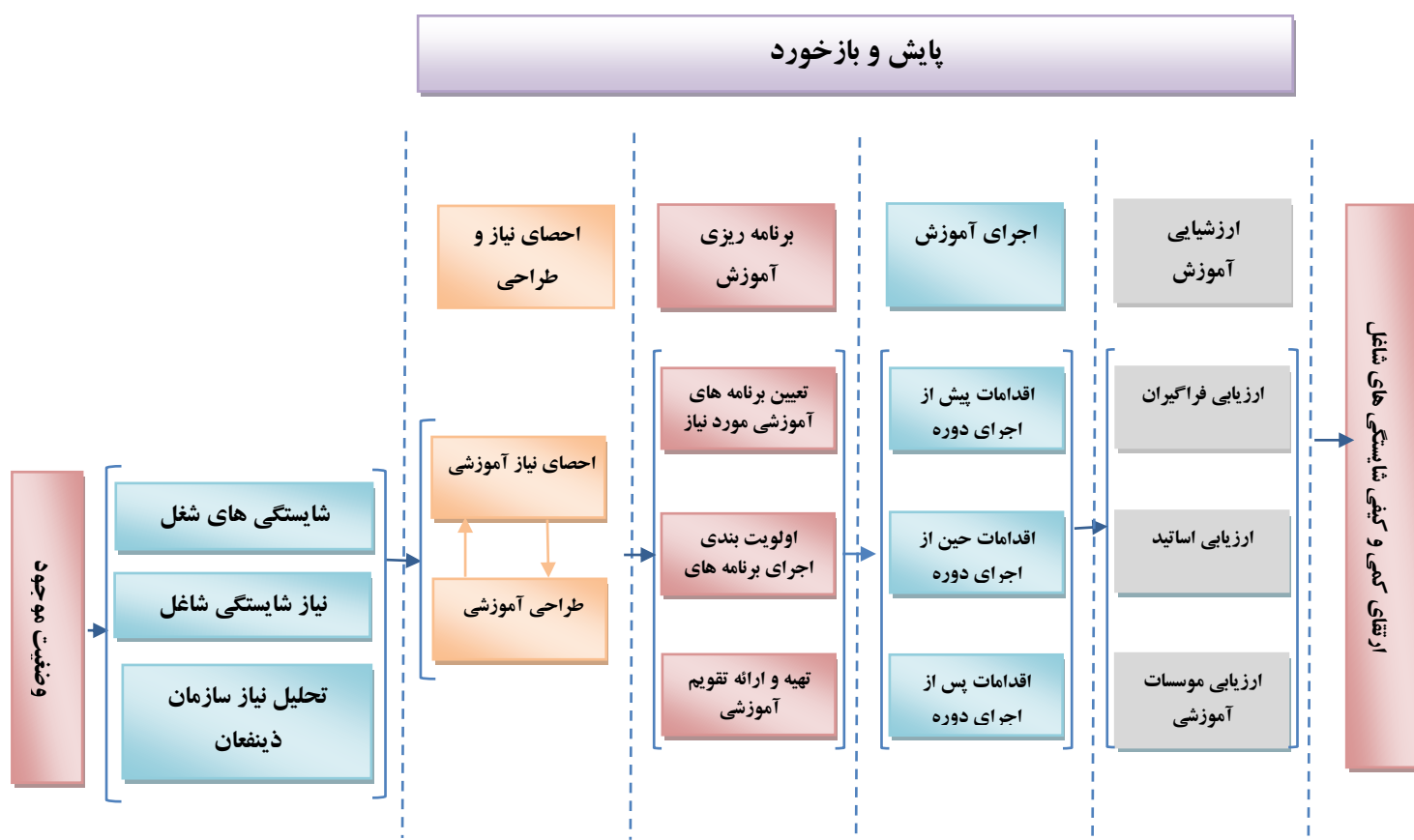
- تدوین نیازمندی‌های آموزشی در راستای تسهیل در شناسایی تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها در حوزه‌های مختلف پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بازسازی و بازتوانی، وحدت فرماندهی و مدیریت هوشمند مخاطرات ناشی از تهدیدات پدافندی در حوزه‌های زیستی، تداوم کارکرد، شیمیایی، مردم محور، سایبری.

صفحه ۳۸ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

- تکمیل بانک اطلاعاتی مؤسسات آموزشی و بانک اطلاعاتی مدرسین بر اساس فرایند اجرایی ارزیابی و انتخاب مؤسسات آموزشی خارج از صنعت نفت و فرایند اجرایی ارزیابی و انتخاب مدرسین.

۷. فرآیند آموزش

این نظام دارای گام‌های زیر می‌باشد:

۸. مراحل اجرایی

برای تحقق کامل نیازهای آموزشی در ۴ سطح آگاهی، دانش، مهارت و خبرگی می‌بایست مراحل زیر انجام شود:

۸.۱. احصای نیاز و طراحی آموزشی:

احصای نیاز براساس شرایط موجود (شایستگی‌های شاغل، شایستگی‌های شاغل و تحلیل نیاز سازمان، دینفعان) احصاء می‌گردد و پس از آن اقدام لازم جهت طراحی آموزشی صورت می‌پذیرد.

صفحه ۳۰ از ۱۹	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

۱-۱-۸- احصای شایستگی‌های شغل

شایستگی‌های مشاغل و سمت‌های پدافند غیرعامل و نقش‌های مدیریت بحران مشتمل بر ابعاد شایستگی، مؤلفه‌های شایستگی و سطح شایستگی توسط مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت با همکاری و نظارت ادارات آموزش شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت در قسمت مربوط فرم شماره ۱ (پرو فایل شایستگی شغل) و حضور متخصصین شغلی در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران انجام می‌پذیرد.

۱-۱-۸-۱- تعیین ابعاد شایستگی: ابعاد شایستگی هر شغل عبارت از اهم وظایف اصلی تشکیل‌دهنده آن شغل است که با در نظر گرفتن موارد ذیل شناسایی می‌گردد. وظایف اصلی هر شغل معمولاً محدود به حداقل ۳ و حداکثر ۷ وظیفه اصلی می‌باشد:

- ضوابط، الزامات، رویه‌ها و دستورالعمل‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران: نیازسنجی مبتنی بر ضوابط، الزامات، رویه‌ها و دستورالعمل‌های پدافند غیرعامل و قانون مدیریت بحران کشور و نیز مستندات ابلاغی نهادهای بالادستی از جمله سازمان پدافند غیرعامل کشور، شورای امنیت ملی، سازمان مدیریت بحران، و آئین‌نامه‌های مرتبط.
- کنترل عملیات پدافند غیرعامل و مدیریت بحران: نیازسنجی مبتنی بر کنترل عملیات پدافند غیرعامل و مدیریت بحران مانند دستورالعمل مقابله با شرایط اضطراری/بحران بر اساس درخواست ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های تابعه پس از تأیید مدیریت‌های HSE و پدافند غیرعامل و مدیریت‌های توسعه منابع انسانی شرکت‌های اصلی می‌باشد.
- تحلیل خطرات و تهدیدات پدافند غیرعامل و ارزیابی آسیب‌پذیری و سطح‌بندی و ارزیابی ریسک: نتایج تحلیل خطرات فرآیندی و تهدیدات و سطح‌بندی پدافندی و به‌منظور کنترل ریسک‌های ناشی از خطرات شناسایی شده لازم است در فرآیند احصاء نیاز آموزشی موردتوجه قرار گیرد.
- به‌منظور شناسایی خطرات شغل/شاغل می‌توان از روش‌هایی نظیر JSA (آنالیز ایمنی شغلی) فرم شماره ۲ و JHA (آنالیز خطرات شغلی) فرم شماره ۳ در فرآیند احصاء نیاز آموزشی موردتوجه قرار گیرد.
- فعالیت‌ها و وظایف حیاتی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران: شناسایی مشاغل حیاتی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران از جمله وظایف واگذار شده به پیمانکاران طرف قرارداد، تحلیل و تعیین نیازهای آموزشی مشاغل، بر عهده مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه و وابسته به وزارت نفت می‌باشد. لیست مشاغل حیاتی پس از شناسایی مشاغل مذکور توسط مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه و وابسته به وزارت نفت تهیه و پس از

صفحه ۱۰ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

تأیید مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و تصویب اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت نهایی می‌گردد.

- حوادث و مورد کاوی‌ها: مدیریت‌های HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌ها موظف به تهیه بانک اطلاعات رویدادهای پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بوده و حوادث و مورد کاوی‌ها حداقل به صورت سالانه، یک‌بار و با هدف اشتراک‌گذاری و اشاعه درس آموخته‌ها به منظور پیشگیری از تکرار مجدد رویدادها باید مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در صورت لزوم دوره‌های آموزشی مبتنی بر درس آموزشی استخراج و برگزار شوند.
- مسائل و تغییرات فرآیندی سازمان: شامل کلیه تغییرات ساختار و فرآیندهای سازمانی، فناوری‌ها و یا مسائل و مشکلات ناشی از این تغییرات می‌باشد که می‌تواند در احصاء شایستگی‌های شغل مؤثر باشد، لذا هر تغییر فرآیندی و سازمانی در احصاء شایستگی شغل و شاغل می‌بایست لحاظ گردد.

۱-۲-۱-۸- مؤلفه‌های شایستگی: مؤلفه‌های شایستگی شامل حوزه‌های دانش، نگرش و مهارت‌های موردنیاز برای انجام هر وظیفه اصلی شغلی (بعد شایستگی) می‌باشد که توسط متخصصین شغل احصاء می‌گردد.

۱-۳-۱-۸- سطح‌بندی شایستگی: سطح شایستگی، میزان دانش و مهارت موردنیاز برای تحقق هر مؤلفه‌ی شایستگی می‌باشد که در ۴ سطح به قرار ذیل تقسیم‌بندی می‌شود:

- سطح آگاهی: در این سطح، فرد روش یا فناوری‌های موردنیاز شغل را می‌شناسد و جهت انجام کار نیازمند راهنمایی نزدیک و گسترده می‌باشد.
- سطح دانش: در این سطح، فرد دانش انجام کار را دارد و نیازمند راهنمایی موردی با مراجعه به سرپرست یا راهنماهای موضوعه برای انجام کار می‌باشد.
- سطح مهارت: در این سطح، فرد به شکل مستقل و درست از مهارت خود در پروژه‌ها استفاده کرده و می‌تواند دیگران را برای انجام کار راهنمایی کند.
- سطح خبرگی: در این سطح، فرد به شرکت ارزش راهبردی و جهت‌گیری‌های فناوری را پیشنهاد می‌کند و از نظر شرکت و همکاران در این فناوری صاحب صلاحیت و مرجعیت شناخته می‌شود.

۱-۴-۱-۸- تعیین فرصت یادگیری و نیاز آموزشی: برای هر یک از مؤلفه‌های شایستگی فرصت‌های یادگیری موردنیاز را با در نظر گرفتن حداقل آموزش‌ها و با استفاده از دسته‌بندی نیاز آموزشی به شرح ذیل، مشخص می‌نمایند.

- تعیین اختلاف سطح شایستگی: سطح اختلاف شایستگی در جهت ارتقاء شغل به ترتیب شامل ۳ سطح: از «سطح آگاهی به دانش»، «دانش به مهارت» و «مهارت به خبرگی» می‌باشد که توسط واحد آموزش شرکت‌های اصلی و فرعی با بررسی اطلاعات شغل، سطح شایستگی موردنیاز شغل در صورت ارتقاء شغلی مشخص می‌گردد.

صفحه ۱۱ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

- تعیین دسته نیاز آموزشی: دسته نیازهای آموزشی مشتمل بر چهار دسته: «رسمی، تجربی، تعاملی، بازخوردی» می باشد که توسط ادارات آموزش و متخصصین شغلی در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران شرکت های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت انجام می پذیرد و برای هر فرصت یادگیری مشخص می گردد.

الف- رسمی^۵: فعالیت های آموزشی عمدتاً رسمی و ساختاریافته آموزش هستند که نحوه مشارکت مدرس و فراگیران و نحوه تعامل آن ها با مطالب و محتوای آموزشی را مشخص می کند و شامل موارد ذیل می باشد:

- کلاس^۶: فعالیت آموزشی حضوری در کلاس درس را شامل می شود.
- مجازی آنلاین^۷: یک درس آنلاین که از طریق اینترنت پخش می شود. مطالب آموزشی مبتنی بر یادگیری الکترونیکی هستند.
- مجازی آفلاین^۸: سیستم یادگیری مبتنی بر آموزش رسمی، اما با کمک منابع الکترونیکی بدون در نظر گرفتن مکان آموزش. استفاده از رایانه و اینترنت مؤلفه اصلی آموزش الکترونیکی را تشکیل می دهد.
- خودآموزی^۹: روش یادگیری خودآموزی بدون نظارت مستقیم
- وبینار^{۱۰}: از عبارت Web-based seminar گرفته شده و به کلاس، دوره، سمینار یا هر نوع رویداد آنلاین گفته می شود که در محیط وب و با استفاده از اینترنت و نرم افزارهای خاص (zoom, sky for business, ...) به صورت کاملاً آنلاین، زنده، تعاملی و دوطرفه در یک زمان مشخص برگزار می شود.

ب- تجربی^{۱۱}: فعالیت آموزشی مبتنی بر تجربه و آزمایش (مسئله محور) شامل موارد ذیل می باشد:

- کارگاهی^{۱۲}: جلسه ای که در آن گروهی از افراد درباره یک موضوع یا پروژه خاص مشغول بحث و فعالیت فشرده هستند.
- بازدید عملیاتی^{۱۳}: بازدید شامل گردش/ بازدید علمی/ تور تعالی می باشد.
- کارهای پروژه ای^{۱۴}: کار پروژه، کارهایی است که در قالب یک پروژه انجام می شود.
- مربیگری^{۱۵}: مربیگری فرآیندی که هدف آن بهبود عملکرد حرفه ای از طریق کمک به افراد برای کشف استعدادها و توانمندی های خویش می باشد.

^۵ Instructional

^۶ classroom

^۷ on-line

^۸ off-line

^۹ self-study

^{۱۰} webinar

^{۱۱} Experimental

^{۱۲} workshop

^{۱۳} site visit

^{۱۴} project work

^{۱۵} coaching

صفحه ۱۲ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

- منتورینگ^{۱۶}: تخصیص یک کارآموز به فرد با تجربه جهت انتقال مهارت، ارزش‌ها و اصول کار در یک بازه زمانی مشخص می‌باشد.
- گردش شغلی^{۱۷}: قرار گرفتن در شغل‌های مختلف با هدف آشنایی با فرایندها و رویه‌های کاری مشاغل مرتبط می‌باشد.
- کنفرانس‌ها^{۱۸} یا گردهمایی: در این روش، اطلاعات توسط فراگیران جمع‌آوری و ارائه می‌گردد. این روش یک موقعیت فعال برای یادگیری به وجود می‌آورد و مشخص می‌کند که افراد تا چه اندازه می‌دانند. نقش مدرس در کنفرانس صرفاً هدایت و اداره کردن جلسه و جلوگیری از مباحثی است که منجر به انحراف از موضوع کنفرانس و روال منطقی آن می‌شود.
- ج- تعاملی^{۱۹}: فعالیت‌های تعاملی در آموزش که به فراگیران امکان می‌دهد آنچه را که می‌آموزند از طریق مشارکت فعال و تعامل در یک سطح عمیق‌تر و یکپارچه‌تر درک کنند و شامل موارد ذیل می‌باشد:
 - شبیه‌سازها^{۲۰}: شبیه‌ساز برنامه یا ماشینی است که یک موقعیت واقعی را شبیه‌سازی می‌کند، به این معنی که یک نسخه مجازی از آن را ایجاد می‌کند. شبیه‌ساز به فراگیران این امکان را می‌دهد که بدون خطرات واقعی بیاموزند.
 - نرم‌افزار^{۲۱}: برنامه و نرم‌افزارهای رایانه‌ای آموزشی می‌باشد.
 - آموزش حین کار^{۲۲}: آموزش ارائه‌شده به کارمندان یک سازمان در سایت خود یا مکان دیگری است که توسط سازمان تنظیم شده است. (آموزش‌های داخل سازمانی)
- د- بازخوردی^{۲۳}: یادگیری از طریق بازتاب محیطی است و زمانی اتفاق می‌افتد که فراگیران از فرآیندهای تفکر خودآگاه شوند و از طریق مکانیزم‌های بازتابی محیط نسبت به بازنگری و اصلاح یادگیری‌های خود اقدام کنند. این مکانیزم‌های بازتابی شامل موارد زیر است:
 - آزمون‌های کتبی^{۲۴}
 - آزمون‌های عملی^{۲۵}
 - مصاحبه فنی تخصصی^{۲۶}

¹⁶ mentoring

¹⁷ job rotation

¹⁸ conference

¹⁹ Interactive

²⁰ simulator

²¹ software

²² On-site Training

²³ Reflection

²⁴ written test

²⁵ practical test

²⁶ technical interview

صفحه ۱۳ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

• ارائه گواهینامه معتبر توسط کارکنان^{۲۷}

• درج کد نیاز آموزشی: در صورتی که نیاز از دسته رسمی/تجربی (کارگاهی) و دارای کد آموزشی باشد، کد مذکور از سیستم جامع نیروی استخراج و درج می‌گردد.

تبصره: عناوین دوره‌های مرتبط با حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در پیوست آورده شده است.

۱-۸- احصاء شایستگی‌های شاغل

در این مرحله احصاء شایستگی بر اساس شاغل انجام می‌پذیرد. از آنجا که شایستگی‌های هر شغل و نقش در مرحله قبل احصاء گردیده است و سطح و فرصت‌های یادگیری با توجه به هر شغل و نقش مشخص شده، لازم است شایستگی‌های هر فرد با شغل و نقش تطبیق داده شود که برای این کار از فرم شماره ۴ (پروفایل شایستگی شاغل) استفاده می‌گردد. این فرم توسط مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت با همکاری و نظارت ادارات آموزش مرکزی شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت به رعایت موارد زیر انجام می‌پذیرد:

• مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت موظف به اعلام لیست شاغلین سمت‌های پدافند غیرعامل و افراد دارای نقش در مدیریت بحران آموزش مرکزی شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشند تا آموزش‌ها نسبت به تکمیل مشخصات فردی شاغل بر اساس اطلاعات سیستم جامع نیروی انسانی اقدام نمایند.

تبصره: با توجه به بند ۴ شیوه‌نامه ساماندهی مدیریت شرایط اضطراری/بحران ابلاغی به شماره ۹۶۱- ۲/۲۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ درخصوص کارکنان/مدیرانی که علاوه بر سمت سازمانی خود، در حوزه مدیریت شرایط اضطراری/بحران «نقشی» را بر عهده دارند، شایستگی‌های صاحبان نقش‌های مذکور با توجه به شرح وظایف محوله در کمیته-های ساماندهی مدیریت شرایط اضطراری/بحران از فرم شماره ۱ (پروفایل شایستگی شغل) توسط واحد مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت با همکاری متخصصین شغلی در حوزه پدافند غیرعامل و مدیریت بحران استخراج می‌گردد.

• مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت موظف هستند «مسیر شغلی» شاغلین پدافند غیرعامل و «شغل فعلی» شاغل را با نظارت و همکاری مدیریت منابع انسانی و ادارات ساختار بررسی و تأیید نمایند.

صفحه ۱۴ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

تبصره : در مسؤولیت‌های مدیریت بحران، مسیر شغلی و شغل فعلی کاربردی ندارد و تنها مشخصات فردی و سازمانی شاغل کفایت می‌نماید.

- مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت موظف هستند مطابق با فرم شماره ۴ (پروفاایل شایستگی شاغل) سطح شایستگی فرد شاغل را با بررسی سوابق آموزشی، تحصیلات دانشگاهی و تجربیات و مهارت‌های کارمند، ارزیابی مدیر یا رئیس مستقیم مشخص و در جدول لحاظ نمایند.

۱-۳-۸- احصاء نیازهای آموزشی شاغل

مراحل اجرای مرحله فوق به شرح ذیل انجام می‌گردد:

الف) مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت با همکاری و نظارت ادارات آموزش موظف هستند با بررسی اطلاعات شغل فرم شماره ۱ (پروفاایل شایستگی شغل) و سطح شایستگی شاغل در فرم شماره ۴ (پروفاایل شایستگی شاغل)، اختلاف سطح شایستگی شغل و شاغل را مشخص نمایند. سطح اختلاف شایستگی شاغل به ترتیب شامل: از «سطح آگاهی به دانش»، «دانش به مهارت» و «مهارت به خبرگی» می‌باشد.

ب) در صورت مشاهده شکاف آموزشی میان سطح شایستگی شغل و شاغل لازم می‌باشد با استفاده از فرصت‌های آموزشی که در فرم شماره ۱ (پروفاایل شایستگی شغل) برای هر شغل مشخص شده است نیاز شاغل را استخراج نمود. به عنوان مثال اگر سطح مورد نیاز شغل در یک شایستگی در سطوح ۴ یا ۵ (پیشرفته یا خبرگی) و سطح شاغل در آن شایستگی در سطح ۳ (مهارت) و یا پایین‌تر قرار داشته باشد، رفع شکاف شایستگی در این حالت تنها از طریق گردش شغلی، کارآموزی و یا آموزش‌های حین کار مقدور خواهد بود.

تبصره: در مسؤولیت‌های مدیریت بحران، سطح اختلاف شایستگی لحاظ نمی‌شود و تنها برای هر نقش سطح شایستگی تعریف می‌گردد و مطابق آن نیاز آموزشی استخراج می‌گردد.

ج) آموزش شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت بر اساس ماهیت دوره و امکانات برگزاری دوره و با هماهنگی با مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت، روش اجراهای مناسب برای دوره را انتخاب می‌نماید.

۱-۴-۸- تحلیل نیاز سازمان، ذینفعان

شناسایی مشاغل کلیدی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در طرح‌ها و پروژه‌ها برعهده پیمانکاران طرف قرارداد می‌باشد. تحلیل و تعیین نیازهای آموزشی مشاغل کلیدی یادشده بر عهده مدیریت HSE و پدافند غیرعامل

صفحه ۱۵ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

شرکت‌های اصلی و امور HSE و پدافند غیر عامل شرکت‌های فرعی، تابعه و وابسته به وزارت نفت می‌باشد. فهرست مشاغل کلیدی در تأسیسات در حال بهره‌برداری پس از شناسایی، توسط مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی، تابعه و وابسته به وزارت نفت تهیه و پس از تأیید مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و تصویب اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت نهایی می‌گردد.

۱-۵-۸- طراحی آموزشی

مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت اصلی پس از تکمیل شناسنامه دوره آموزشی، مراتب را جهت بررسی‌های کارشناسی به ادارات آموزش شرکت‌های اصلی منعکس می‌نماید. متعاقباً پس از بررسی‌های کارشناسی، از طریق جلسات مشترک مابین آموزش شرکت اصلی و مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت اصلی، شناسنامه‌های مذکور نهایی شده و از طریق ادارات آموزش شرکت اصلی به اداره کل آموزش، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و تحول اداری جهت طرح در کمیته مربوطه و ثبت شناسنامه آموزشی در سیستم جامع نیروی انسانی و تخصیص کد براساس دستورالعمل مربوطه ارسال می‌گردد. قبل از طرح موضوع در کمیته، تأیید اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران توسط اداره کل آموزش، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و تحول اداری اخذ می‌گردد.

۲،۸. برنامه‌های آموزشی مورد نیاز

شامل تعیین برنامه‌های آموزشی مورد نیاز، اولویت‌بندی اجرای برنامه‌های آموزشی و تهیه و ارائه تقویم آموزشی می‌باشد.

۸-۲-۱- تعیین برنامه‌های آموزشی مورد نیاز: برنامه‌های آموزشی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران مبتنی بر احصای نیاز آموزشی استخراج شده مطابق فرم ماتریس آموزشی (فرم شماره ۵)، توسط ادارات آموزش با همکاری ادارات HSE هر یک از شرکت‌های فرعی و تابعه تعیین می‌شود. رئوس برنامه‌های آموزشی با هماهنگی مدیریت‌های HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی توسط ادارات آموزش شرکت‌های اصلی به ادارات آموزش شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت ابلاغ می‌گردد.

۸-۲-۲- اجرای و اولویت‌بندی برنامه‌های آموزشی: اجرای برنامه‌های آموزشی، در کارگروه مشترکی توسط ادارات آموزش و HSE و پدافند غیرعامل هر یک از شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت انجام می‌پذیرد. باید به گونه‌ای انجام شود که نیازهای آموزشی ضروری پدافند غیرعامل و مدیریت بحران همه کارکنان رعایت شود. برای این منظور لازم است در چهار گروه به ترتیب زیر دسته‌بندی و اجرا شود:

الف - گروه اول، مدیران/روسا:

صفحه ۱۶ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

این دوره‌ها اختصاصاً برای مدیران و روسا تعریف می‌گردد. در این گروه، دوره‌هایی که مرتبط با حوزه‌های مختلف پدافند غیرعامل و مدیریت بحران و در سطح مدیران می‌باشد که مدیریت بحران‌ها، فرماندهی صحنه و مدیریت عملیات را پوشش می‌دهد.

ب- گروه دوم، عموم کارکنان:

این دوره‌های برای عموم کارکنان تعریف می‌گردد که از سوی سازمان‌ها و نهادهای برون سازمانی و نیز دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های مصوب درون سازمانی ابلاغ می‌گردند. این آموزش‌ها باید به صورت سالیانه برنامه‌ریزی و برگزار گردد. در صورت لزوم برای بازآموزی کارکنانی که این دوره‌ها را قبلاً گذرانده‌اند نیز تکرار می‌گردد.

ج- گروه سوم، اعضای کمیته‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران:

این دوره‌ها برای اعضای که بر اساس راهنمای مدیریت شرایط اضطراری /بحران مشخص شده‌اند و مدیران مرتبط با کمیته‌های و کارگروه‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران هستند، اختصاص دارد و از طریق جلسات مشترک مابین آموزش شرکت اصلی و مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت اصلی، از بین دوره‌های پیوست این نظامنامه نهایی شده و از طریق ادارات آموزش شرکت اصلی/فرعی برگزار می‌گردد.

د- گروه چهارم: شاغلین بر روی سمت‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران:

این دوره‌ها برای شاغلین بر روی سمت‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران و یا کارکنانی که در تیم‌های چند تخصصی^{۲۸} در این گروه قرار می‌گیرند، تعیین شده و در شرایط احراز صلاحیت بر روی شاغلین این سمت‌های در نظر گرفته می‌شود.

مطابق سطح‌بندی مناطق بر اساس ارزیابی مراکز ثقل موضوع دستورالعمل عمومی «سطح‌بندی مراکز ثقل» سرانه آموزشی برای هر یک از مناطق به شرح جدول ذیل می‌بایست ملاک عمل قرار گیرد.

جدول سرانه آموزشی بر اساس اولویت مراکز ثقل

مراکز ثقل	سرانه آموزشی گروه‌های هدف
مراکز حیاتی	سرانه حداقل ۲۴ نفر ساعت برای کلیه کارکنان سرانه حداقل ۱۶ نفر ساعت برای سرپرستان و مدیران سرانه حداقل ۲۴ نفر ساعت دوره‌های تخصصی گروه‌های هدف
مراکز حساس	سرانه حداقل ۱۶ نفر ساعت برای کلیه کارکنان سرانه حداقل ۱۶ نفر ساعت برای سرپرستان و مدیران سرانه حداقل ۲۴ نفر ساعت دوره‌های تخصصی گروه‌های هدف
مراکز مهم	سرانه حداقل ۸ نفر ساعت برای کلیه کارکنان سرانه حداقل ۸ نفر ساعت برای سرپرستان و مدیران سرانه حداقل ۱۶ نفر ساعت دوره‌های تخصصی گروه‌های هدف
مراکز قابل حفاظت و عادی	مطابق تقویم آموزشی

²⁸ Cross Functional Team (CFT)

صفحه ۱۷ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

۸-۲-۳- تهیه و ارائه تقویم آموزشی

مسئولیت تهیه و ارائه تقویم آموزشی بر عهده ادارات آموزش شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت با نظارت مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی و ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت در چارچوب مفاد بند مسئولیت‌ها می‌باشد.

۸.۳. اجرای دوره آموزشی

فرایند اجرای برنامه‌های آموزشی در سه مقطع قبل از اجرا، حین اجرا و بعد از اجرا برنامه‌ریزی می‌گردد.

۱-۳-۸- اقدامات پیش از اجرای دوره

فراهم کردن تسهیلات و تجهیزات مورد نیاز جهت برگزاری اثربخش دوره‌های آموزشی و پشتیبانی‌های قبل از آموزش از قبیل استخراج دوره از تقویم آموزشی، انتخاب و انجام هماهنگی‌های لازم با موسسه و استاد، تعیین محل و تخصیص فضای آموزشی مناسب، اطلاع‌رسانی برگزاری دوره آموزشی (از طریق مکاتبه یا با استفاده از امکانات مختلف مانند اتوماسیون اداری، بُردهای اطلاع‌رسانی و سایر ابزارهای در دسترس سازمان)، طراحی سؤالات پیش آزمون و فراهم کردن منابع و امکانات تخصصی آموزش را شامل می‌شود. مطابق با نظام جامع آموزش و توسعه منابع انسانی صنعت نفت به شماره ۳۳۷۶۰۱ مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۱۱ و چک لیست شماره ۶.

الف) مسئولیت انتخاب اساتید و تأیید صلاحیت مدرس براساس الزامات ابلاغی سازمان پدافند غیرعامل کشور و سازمان مدیریت بحران کشور برای دوره‌های آموزشی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بر عهده مدیریت‌های HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی/ادارات HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت و با تأیید ادارات آموزش شرکت‌های اصلی می‌باشد.

ب) مسئولیت انتخاب مؤسسات آموزشی بر اساس الزامات ابلاغی سازمان پدافند غیرعامل کشور و سازمان مدیریت بحران کشور برای دوره‌های آموزشی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بر عهده ادارات آموزش شرکت‌های اصلی/فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت و با تأیید ادارات آموزش شرکت‌های اصلی می‌باشد.

ج) مسئولیت تخصیص فضای آموزشی مناسب (کلاس، نرم‌افزار، نوشت افزار، ویدئو پروژکتور و...) و اطلاع‌رسانی برگزاری دوره آموزشی، طراحی سؤالات پیش‌آزمون و فراهم کردن منابع و امکانات تخصصی آموزش برای کلیه دوره‌های آموزشی بر عهده ادارات آموزش شرکت‌های اصلی و شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد.

تبصره: چنانچه مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی، فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت در شرایط اضطراری/بحران، مقتضای حضور کارکنان خود در دوره‌های آموزشی خارج از تقویم آموزشی باشند، می‌بایست

صفحه ۱۸ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

درخواست مربوطه را با ذکر دلایل به ادارات آموزش ستاد/شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت ارسال نمایند.

۲-۳-۸- اقدامات حین اجرای دوره

پشتیبانی در حین آموزش، شامل انجام حضور و غیاب فراگیران، انجام پیش‌آزمون، توزیع فرم‌های سنجش میزان رضایت فراگیران و اساتید از دوره و انجام پس‌آزمون می‌شود. (چک لیست شماره ۷ اقدامات حین اجرای دوره آموزشی)

الف) مسئولیت تهیه سؤالات پیش و پس‌آزمون برای دوره‌های آموزشی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران بر عهده اساتید دوره می‌باشد.

ب) مسئولیت اقدامات حین اجرای دوره برای کلیه دوره‌های آموزشی بر عهده ادارات آموزش شرکت‌های اصلی و شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد.

۳-۳-۸- اقدامات پس از اجرای دوره

پشتیبانی پس از پایان آموزش شامل دریافت اطلاعات بازخوردی از اساتید و فراگیران، ارائه گواهی پایان دوره به فراگیران، ثبت دوره در سوابق آموزشی افراد، پرداخت هزینه‌های حق‌التدریس می‌شود (چک لیست شماره ۸ پس از اجرای دوره آموزشی). مسئولیت اقدامات پس از اجرای دوره برای کلیه دوره‌های آموزشی بر عهده ادارات آموزش و تجهیز نیروی انسانی شرکت‌های اصلی و شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد.

۸-۳-۴- آموزش‌های پدافند غیرعامل و مدیریت بحران خارج از کشور

تأییدیه گروه‌های هدف و دوره آموزشی خارج از کشور باید از اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت، توسط مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت‌های اصلی قبل از اقدام به انجام تشریفات اداری اخذ گردد و سپس اعزام شاغلین به صورت فردی یا گروهی به دوره‌های آموزشی خارج از کشور، همایش‌ها، سمینارها و موارد مشابه، مطابق بند (۴) بخش (۲-۵-۴) مجموعه مقررات اداری و استخدامی کارکنان و اخذ مجوزهای ذی‌ربط صورت پذیرد.

۸.۴. ارزشیابی آموزش

ارزشیابی در چارچوب نظام آموزش و توسعه منابع انسانی در سه بخش زیر انجام می‌پذیرد:

الف- ارزیابی فراگیران: سنجش فراگیران در چهار سطح واکنش (چک لیست شماره ۹ نظرسنجی)، یادگیری، رفتار و نتایج انجام می‌گیرد. مسئولیت محاسبه نرخ انتقال یادگیری فراگیران (چک لیست شماره ۱۰ سنجش اثربخشی دوره‌های آموزشی در سطح رفتار) و انجام ارزشیابی و اثربخشی برای کلیه دوره‌های آموزشی بر عهده

صفحه ۱۹ از ۳۰	نظام آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت
	MOP-PDCM -MN-005 (2)	

ادارات آموزش و تجهیز نیروی انسانی شرکت‌های اصلی و شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد.

ب- ارزیابی اساتید: ارزیابی پایان دوره اساتید از دو طریق ارزیابی توسط فراگیران و ارزیابی توسط ناظر دوره آموزشی براساس شاخص‌های مندرج در سند «فرایند اجرایی شناسایی، ارزیابی و انتخاب مدرسین» به شماره ۳۰۲۶۰۴ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۰۱ و چک لیست شماره ۱۱ انجام می‌پذیرد. مسئولیت ارزیابی اساتید برای کلیه دوره‌های آموزشی بر عهده ادارات آموزش و تجهیز نیروی انسانی شرکت‌های اصلی و شرکت‌های فرعی تابعه/مستقل وابسته به وزارت نفت می‌باشد.

ج- ارزیابی مؤسسات آموزشی: به منظور حصول اطمینان از کیفیت خدمات آموزشی قابل ارائه توسط مؤسسات/شرکت‌های آموزشی، ارزیابی آن‌ها در چهار بخش شاخص‌های عمومی، امکانات و فضاهای آموزشی، فرآیندها و توانمندی‌های اجرای آموزشی، منابع انسانی (اساتید و کارکنان) بر اساس شاخص‌های مندرج در سند «فرایند اجرایی ارزیابی و انتخاب مؤسسات آموزشی خارج از صنعت نفت» به شماره ۵۰۲۹۹۰ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۴ انجام می‌پذیرد.

چک لیست شماره (۱) - چک لیست پیش از اجرای دوره آموزشی

ردیف	اقدامات پیش از اجرای دوره	بلی	خیر	تاریخ / ساعت	مسئول اقدام
۱	زمان برگزاری دوره با تامین کنندگان خدمات آموزشی (موسسه آموزشی و استاد دوره) هماهنگ شده است؟				
۲	زمان برگزاری دوره با واحد / واحدهای مربوط به فراگیران، هماهنگ شده است؟				
۳	زمان و محتوای دوره حداقل دو هفته قبل از برگزاری به فراگیران اطلاع رسانی شده است؟				
۴	عنوان موسسه آموزشی و استاد در بانک اطلاعاتی اساتید ثبت شده است؟				
۵	اطلاعات برگزاری دوره براساس شناسنامه دوره آموزشی در اختیار استاد قرار داده شده است؟				
۶	اطلاعات لازم در مورد فراگیران و سوابق و تجربیات آنها در اختیار استاد قرار داده شده است؟				
۷	وسایل کمک آموزشی مورد درخواست استاد تهیه شده است؟				
۸	نحوه چیدمان فضای آموزشی مورد نظر استاد رعایت شده است؟				
۹	جزوه و منابع آموزشی با هماهنگی استاد تهیه گردیده است؟				
۱۰	هماهنگی های لازم با استاد جهت تدوین طرح درس حداقل تا دو هفته پیش از برگزاری دوره انجام شده است؟				
۱۱	هماهنگی لازم جهت ارزشیابی دوره آموزشی با متولی مربوطه انجام شده است؟				
۱۲	قرارداد آموزشی بر حسب نوع قرارداد با موسسه / شرکت برگزار کننده و یا استاد تنظیم شده است؟				
۱۳	برنامه زمانبندی دوره تهیه و در اختیار استاد و فراگیران قرار داده شده است؟				
۱۴	سئوالات امتحان پیش آزمون و پس آزمون از استاد دریافت و به تعداد فراگیران تهیه گردیده است؟				
۱۵	هماهنگی لازم جهت ایاب وذهاب استاد انجام شده است؟				
۱۶	لیست حضور و غیاب فراگیران تهیه شده است؟				
۱۷	هماهنگی حراستی لازم جهت ورود و خروج افراد و تجهیزات مورد نظر انجام شده است؟				
۱۸	هماهنگی لازم جهت ایاب و ذهاب فراگیران انجام شده است؟				
۱۹	هماهنگی لازم جهت اسکان مناسب استاد و فراگیران (در صورت نیاز) انجام شده است؟				
۲۰	بسته آموزشی (منابع آموزشی، لوازم التحریر، فرم های ارزشیابی سطح واکنش و ..) به تعداد فراگیران تهیه شده است؟				
۲۱	هماهنگی لازم جهت تامین غذای استاد و فراگیران در طول دوره انجام شده است؟				
۲۲	هماهنگی لازم جهت پذیرایی های بین کلاسی انجام شده است؟				
۲۳	هماهنگی های لازم جهت پیش بینی های فوق برنامه استاد و فراگیران انجام شده است؟				
۲۴	وسایل و رسانه های آموزشی (رایانه، ویدئو دیتا، لوازم صوتی، وایت برد، مژیک و تخته پاک کن و) در محل برگزاری دوره آماده به کار می باشد؟				
۲۵	سیستم گرمایشی و سرمایشی محل برگزاری سالم و آماده به کار می باشد؟				
۲۶	سیستم روشنایی محل برگزاری از نظر تامین روشنایی سالم می باشد؟				
۲۷	جهت پرداخت هزینه های مربوطه هماهنگی لازم با واحد مالی از نظر بودجه و نحوه پرداخت انجام شده است؟				

تأیید کننده :

نام و نام خانوادگی :

سمت:

تاریخ و امضاء:

چک لیست شماره (۲) - چک لیست حین اجرای دوره آموزشی

ردیف	اقدامات حین اجرای دوره	بلی	خیر	تاریخ / ساعت	مسئول اقدام
۱	برگه مربوط به اعلام زمانبندی کلاس در محل برگزاری نصب گردید و یا به نحو مقتضی در اختیار استاد و فراگیران قرار گرفت؟				
۲	فرم حضور و غیاب فراگیران در اختیار استاد قرار گرفت؟				
۳	بسته آموزشی تهیه شده شامل (منابع آموزشی مورد نیاز ، لوازم التحریر و فرم های ارزیابی سطح واکنش و) توزیع گردید؟				
۴	خوش آمدگویی به استاد و فراگیران انجام و لزوم رعایت مقررات آموزشی به ایشان اعلام گردید؟				
۵	پیش آزمون در صورت نیاز برگزار گردید؟				
۶	پذیرایی های بین کلاس برابر برنامه زمانی انجام گرفت؟				
۷	حضور و غیاب در طول زمان برگزاری انجام شده و فرم مربوطه توسط استاد تکمیل گردید؟				
۸	برنامه زمانبندی کلاس در طول دوره آموزشی رعایت گردید؟				
۹	ایاب و ذهاب فراگیران برابر برنامه، انجام گردید؟				
۱۰	فرم های ارزشیابی سطح واکنش در زمان مقرر توسط فراگیران تکمیل و جمع آوری گردید؟				
۱۱	فرم ارزیابی اساتید در حین برگزاری دوره آموزشی توسط کارشناس مربوطه تکمیل گردید؟				
۱۲	فرم سنجش رضایت استاد از دوره تکمیل گردید؟				
۱۳	آزمون پایانی دوره برگزار و برگه های امتحانی جهت تصحیح به استاد دوره تحویل گردید؟				
تأیید کننده : نام و نام خانوادگی : سمت: تاریخ و امضاء:					

ردیف	اقدامات پس از اجرای دوره	بلی	خیر	تاریخ / ساعت	مسئول اقدام
۱	وضعیت فضای آموزشی پس از برگزاری دوره به وضعیت پیش از برگزاری از نظر چیدمان تغییر یافت؟				
۲	وسایل و رسانه های آموزشی موجود در فضای آموزشی و نیز تجهیزات سرمایشی و گرمایشی و سیستم روشنایی در صورت عدم نیاز خاموش گردید؟				
۳	نمرات آزمون پایان دوره از استاد اخذ و ثبت گردید؟				
۴	مکاتبات لازم جهت پرداخت مبلغ قرارداد آموزشی (درخصوص تامین کنندگان خارجی) و یا پرداخت حق التدریس اساتید داخلی (از طریق مکانیزمهای پرداخت مشخص) انجام شد؟				
۵	لیست حضور و غیاب دوره آموزشی جهت اطلاع واحدهای ذیربط (اداری ، روسای واحد مربوط به شرکت کنندگان) ارسال گردید؟				
۶	اقدامات اصلاحی مورد نیاز پس از ارزیابی اثربخشی در سطح واکنش تعیین گردید؟				
۷	هزینه دوره آموزشی به حساب تامین کنندگان خدمات آموزشی (موسسات/ شرکت های آموزشی ، اساتید داخلی و یا خارج از شرکت) واریز و تصویر فیش پرداختی بایگانی گردید؟				
۸	گواهینامه پایان دوره آموزشی برای فراگیرانی که موفق به کسب حداقل نمره قبولی گردیده اند صادر گردید؟				
۹	نفقات برتر دوره تعیین و مکاتبات لازم جهت پرداخت پاداش مربوطه انجام گردید؟				
۱۰	اطلاعات دوره آموزشی برگزار شده، در سیستم جامع نیروی انسانی صنعت نفت ثبت گردید؟				
تأیید کننده : نام و نام خانوادگی : سمت: تاریخ و امضاء:					

نام و نام خانوادگی (در صورت تمایل):

عنوان دوره:

میزان تحصیلات و رشته تحصیلی:

نام استاد:

موضوع	ردیف	موارد مورد نظر	امتیازات مربوطه			
			خیلی خوب (۵)	خوب (۴)	متوسط (۳)	ضعیف (۲)
ارزیابی محتوای دوره	۱	میزان استفاده از منابع و علوم جدید				
	۲	میزان انطباق مطالب عنوان شده در کلاس با محتوای دوره آموزشی				
	۳	تناسب محتوای دوره با طول مدت دوره آموزشی				
	۴	میزان انطباق محتوای کتب و جزوات با اهداف تعریف شده برای دوره				
ارزیابی اجرای دوره	۵	اطلاع رسانی اجرای دوره				
	۶	کیفیت محل برگزاری دوره (نور، تهویه، ظرفیت)				
	۷	وجود امکانات کمک آموزشی مورد نیاز (رایانه، ویدئو پروژکتور، وایت برد و ...)				
	۸	خدمات رفاهی (پذیرایی و نظافت محل برگزاری و ...)				
	۹	رفتار مسئولین برگزار کننده دوره				
ارزیابی استاد	۱۰	مهارت در تدریس و قدرت بیان، تفهیم و انتقال مطالب				
	۱۱	تسلط علمی مدرس به محتوای دوره				
	۱۲	پاسخ به سئوالات مطرح شده در مورد درس				
	۱۳	حضور به موقع و منظم در کلاس				
	۱۴	نحوه اداره کلاس				
جمع						
جمع کل امتیازات کسب شده:			درصد امتیازات کسب شده:			

نظرات و پیشنهادات:

چک لیست شماره (۵) - سنجش اثربخشی دوره های آموزشی در سطح رفتار

مشخصات دوره آموزشی:	
عنوان دوره :	محل اجرا :
زمان اجرا :	
مشخصات فردی شرکت کننده در دوره آموزشی :	
نام و نام خانوادگی :	سمت :
شماره پرسنلی :	شرکت / مدیریت :

امتیاز کسب شده					مولفه های مورد نظر
۱	۲	۳	۴	۵	
میزان تأثیر دوره فوق بر :					
					۱ افزایش دقت در انجام فعالیتهای شغلی
					۲ افزایش سرعت در انجام فعالیتهای شغلی
					۳ انجام منظم فعالیتهای شغلی
					۴ افزایش تسلط در انجام فعالیتهای شغلی
					۵ افزایش توانایی استفاده از ابزار مرتبط با شغل
					۶ کاربرد عملی آموخته‌ها در انجام فعالیتهای شغلی
					۷ کاهش خطا در فعالیتهای شغلی
					۸ کاهش دوباره کاری در فعالیتهای شغلی
					۹ افزایش توانمندی در تهیه گزارشهای کتبی تخصصی مربوط به فعالیتهای شغلی
					۱۰ بهبود عملکرد شغلی فرد در تطبیق با استاندارد عملکرد شغل
					۱۱ کاهش مراجعه مکرر برای رفع مشکلات کاری
					۱۲ افزایش توانایی ایجاد هماهنگی با دیگران و ارتباطات بین فردی مرتبط با شغل
درصد امتیازات کسب شده :					جمع کل امتیازات کسب شده :

۱۰۰ تا ۹۰ درصد به معنای اثربخشی کامل دوره آموزشی اجرا شده است.

۸۹ تا ۸۰ درصد به معنای اثربخشی بسیار خوب دوره آموزشی اجرا شده است.

۷۹ تا ۷۰ درصد به معنای اثربخشی خوب دوره آموزشی اجرا شده است.

۶۹ تا ۶۰ درصد به معنای اثربخشی متوسط دوره آموزشی اجرا شده است.

زیر ۵۹ درصد به معنای ضعیف بودن اثربخشی دوره آموزشی اجرا شده است.

مشخصات تکمیل کننده فرم (سرپرست بلافاصل) :

نام و نام خانوادگی : سمت :

تلفن تماس :

امضا : تاریخ تکمیل :

چک لیست شماره (۶) - ارزیابی اساتید توسط ناظر آموزش

عنوان دوره / سمینار:	کد:	تاریخ شروع:	تاریخ پایان:	محل اجرا:
استاد دوره:				

ردیف	معیارها	وزن اهمیت	راهنمای امتیازدهی	امتیاز	امتیاز وزنی
۱	نظم و انضباط در شروع و پایان هر دوره (تاریخ مقرر و ساعت آموزش)	۳	هر مورد بی نظمی و بی انضباطی یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۲	رعایت زمان بندی ذکر شده در طرح درس	۲	هر مورد عدم انطباق در رعایت زمان بندی ذکر شده در طرح درس یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۳	توجه به حضور و غیاب دانشجویان	۱	هر مورد عدم انجام حضور و غیاب یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۴	محتوای منابع آموزشی از لحاظ نگارش و کیفیت مطالب*	۲	براساس برداشت کارشناس یا متخصص مربوطه حداکثر ۵ امتیاز		
۵	ارسال به موقع جزوات برای کارشناس آموزش	۲	به ازای هر روز تأخیر در ارسال یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۶	اعلام به موقع نمرات	۲	به ازای هر روز تأخیر در ارسال یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۷	کیفیت آزمون*	۲	براساس برداشت کارشناس یا متخصص مربوطه حداکثر ۵ امتیاز		
۸	برگزاری صحیح و به موقع آزمون	۲	هر مورد مشکل یا مسأله در خصوص برگزاری آزمون یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۹	رعایت سرفصل دوره	۳	به ازای هر سرفصل ارائه نشده یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
۱۰	انعطاف در برابر محدودیت ها و مشکلات سازمان (نحوه برخورد در مقطع مشکلات)	۱	به ازای هر مسأله یک نمره منفی از ۵ امتیاز		
نمره کل از ۱۰۰ امتیاز					

* در صورت نیاز، از نظرات یکی از نفرات فنی مرتبط با موضوع آموزش در داخل شرکت استفاده شود. در سایر موارد نیز به تشخیص ناظر، می توان از نظرات یکی از نفرات فنی مرتبط با موضوع آموزش در داخل شرکت استفاده شود.

برای دوره هایی که در شناسنامه ی دوره، آزمون دیده نشده است، معیارهای (۶)، (۷) و (۸) ارزیابی نمی گردد. نمره از (۷۰) بدست آمده و با استفاده از تناسب نمره از (۱۰۰) خواهد شد.

عناوین دوره های کد دار وزارت حوزة پدافند غیرعامل و مدیریت بحران

ردیف	کد دوره	عنوان دوره
------	---------	------------

۱	۲۱۸۰۱	اصول و مبانی پدافند غیرعامل - عمومی
۲	۲۱۸۰۲	پدافند غیرعامل ویژه مدیران
۳	۲۱۸۰۴	طرح ریزی مطالعات پدافند غیرعامل در صنعت نفت
۴	۲۱۸۰۶	ارزیابی آسیب پذیری از منظر پدافند غیرعامل
۵	۲۱۸۰۷	پیشگیری از حملات سایبری و امنیت اطلاعات
۶	۲۱۸۰۹	مدیریت بحران
۷	۲۱۸۱۵	مبانی و نظریات امنیت و دفاع سایبری
۸	۲۱۸۱۶	اصول حفاظت سایبری از زیرساخت های حیاتی و حساس کشور
۹	۲۱۸۱۷	دفاع سایبری زیرساخت ها و سامانه های ارتباطی
۱۰	۲۱۸۱۸	مدیریت مخاطرات سایبری
۱۱	۲۱۸۱۹	مدیریت حوادث سایبری
۱۲	۲۱۸۲۰	دفاع سایبری از زیر ساخت های صنعتی
۱۳	۲۱۸۲۱	ارزیابی امنیتی و نفوذپذیری سامانه های سایبری
۱۴	۲۱۸۲۲	کاربرد GIS در پدافند غیرعامل و مدیریت شرایط اضطراری
۱۵	۲۱۸۲۳	مدیریت تداوم فعالیت های ضروری
۱۶	۲۱۸۲۴	تهدیدات و راهکارهای مقابله
۱۷	۲۱۸۲۶	آمایش سرزمین و مکان یابی
۱۸	۲۱۸۲۷	طرح ریزی پیش از حادثه (Pre Incident Plan)
۱۹	۲۱۸۲۸	نرم افزارهای مدل سازی پیامد و مدیریت شرایط اضطراری
۲۰	۲۱۸۲۹	فناوری های نوین سایبری و تهدیدات آن
۲۱	۲۱۸۳۰	متدولوژی تاب آوری و بازدارندگی سایبری
۲۲	۲۱۸۳۱	ICS 300-500
۲۳	۲۱۸۳۲	آموزش نرم افزار CAMEO CHEMI
۲۴	۲۱۸۳۳	اصول و مبانی پدافند زیستی
۲۵	۲۱۸۳۴	اصول و مبانی پدافند شیمیایی
۲۶	۲۱۸۳۵	پدافند مردم محور
۲۷	۲۱۸۳۶	حفاظت از زیرساخت های صنعت نفت و گاز
۲۸	۲۱۸۳۷	ارزیابی ریسک امنیتی (SRA) بر اساس استاندارد API780
۲۹	۲۱۸۳۸	مدیریت بهینه مقابله با سیل در ساخت های حیاتی، حساس و مهم در صنعت نفت
۳۰	۲۱۸۳۹	مدیریت مقابله با بحران سیل در تاسیسات صنعتی و ابنیه صنعت نفت
۳۱	۲۱۸۴۰	برنامه عملیاتی تداوم کارکرد و بازیابی زیرساخت (BCP & DRP) در وقوع سیلاب
۳۲	۲۱۸۴۱	خرابکاری صنعتی
۳۳	۲۱۸۴۲	سناریو نویسی پیشرفته
۳۴	۲۱۸۴۳	ICS 100- 200 سامانه فرماندهی حادثه

سیستم‌های آسیب پذیر اتوماسیون صنعتی	۲۱۸۴۴	۳۵
آیین‌نامه اجرایی ضوابط رسیدگی به استنکاف، تعلل و تخلف از اجرای الزامات و مقررات پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	۲۱۸۴۵	۳۶
مدیریت بحران در شرایط جنگی، برای کارشناسان پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	۲۱۸۴۶	۳۷
مدیریت بحران در شرایط جنگی، برای سخنگویان کمیته مدیریت شرایط اضطراری/بحران	۲۱۸۴۷	۳۸
مدیریت بحران در شرایط جنگی، برای عموم کارکنان	۲۱۸۴۸	۳۹
مدیریت بحران در شرایط جنگی، برای مدیران	۲۱۸۴۹	۴۰